

17. Управління ринковими ризиками банківської установи

Катерина Мищенко

Національний університет харчових технологій

Вступ. Незважаючи на певну стабілізацію національного банківського сектора, в Україні все ще зберігається потреба у комплексному реформуванні системи управління ризиками банківської діяльності. Мета даної реформи полягає у консолідації банківського сектора та його очищенні від проблемних банків, поновленні довіри вкладників, відновленні кредитування, активізації інноваційно-інвестиційної діяльності банківських установ.

Матеріали і методи. Дослідження методів управління ключовими ринковими ризиками банку показує, що існує ряд методів управління процентним ризиком: GAP-аналізу, дюрації, коефіцієнтів, VaR-аналізу, стрес-тестування, трансфертного

ціноутворення, та методів управління валютним ризиком банку: аналіз та прогнозування величин відкритих валютних позицій банку, оптимізація валютного портфеля банку з урахуванням довгострокових та середньострокових прогнозів динаміки валютних курсів, застосування валютних застережень.

Результати. Дотепер банківська система України була зорієнтована на фінансування довгострокових банківських активів короткостроковими ресурсами, що в сучасних умовах вимагає постійного рефінансування існуючих розривів за підвищеними ринковими процентними ставками, призводить до зниження прибутку банків та зростання процентного ризику.

Управління процентним ризиком банку, в першу чергу, має бути спрямоване на визначення та досягнення його допустимої величини. Рішення повинні прийматися на базі аналізу факторів, що формують процентний ризик, адже це дозволить підвищити ефективність заходів щодо оптимізації його рівня [1, с. 5,6.].

Запорукою ефективного функціонування системи управління валютним ризиком банку є налагодження перманентного ризик-контролінгу, що забезпечує координацію процесів управління валютним ризиком, перевірку відповідності стратегічних цілей управління стратегічним цілям функціонування системи управління ризиками банків, а останніх – стратегічним цілям функціонування банку; інформаційно-аналітичну підтримку прийняття рішень у процесі управління валютним ризиком банку; перманентний моніторинг процесу та результатів управління валютним ризиком банку; розробку пропозицій з реінжинірингу процесів управління валютним ризиком банку [1, с. 90].

Посилення конкуренції між банками, зростання дефіциту банківських ресурсів, невизначеність економічного середовища у посткризових умовах обумовлюють підвищену увагу банків до управління ризиками системних характеристик – ризику ліквідності, ризику капітальної стабільності та ризику втрати платоспроможності. Зауважимо, що ключовим фактором, який поєднує ці три види ризику, є ліквідність. Відповідно до існуючих класифікацій банківських ризиків ризик ліквідності розглядається у складі фінансових ризиків, а саме ризиків системних характеристик. Ризик ліквідності слід визначати як ризик незбалансованості надходжень та відтоку грошових коштів, що спричиняє дефіцит або надлишок ліквідності.

Управління ліквідністю банку полягає у забезпеченні безперебійного проведення поточних платежів банку, основними аспектами якого є: оцінка умов діяльності банку за попередні періоди, вибір найбільш оптимальних сценаріїв розвитку подій, оцінка ліквідної позиції банку, розробка управлінських рішень, спрямованих на зниження ризику виникнення дефіциту ліквідної позиції і мінімізацію витрат [1, с. 123]. При цьому в процесі управління ліквідністю банку завжди постає проблема дотримання необхідного рівня ліквідності та максимізації доходності. Адже, чим більша доходність певного виду активів, тим меншою є його ліквідність.

Основою стабільного та ефективного функціонування банку в умовах мінливого середовища фінансових ринків є його капітал, а тому ризики, пов'язані із структурою, формуванням, розподілом та використанням банківського капіталу є квінтесенцією сучасного банківського ризик-менеджменту. Саме в цьому ракурсі постає проблема стабільності капіталу, відповідно до якої і виділяють таке поняття як ризик капітальної стабільності банку. Ризик капітальної стійкості банку – це міра (ступінь) невизначеності щодо того, що втрати перевищать резерви на їх покриття. Цей ризик є похідним від ризиків щодо активних операцій комерційного банку [1, с. 163].

Висновки. Ефективність застосовуваних сьогодні банками стратегічних і тактичних заходів щодо управління кредитними, депозитними, інвестиційними, процентними, валютними та іншими ризиками значною мірою визначає подальший розвиток вітчизняної фінансової системи на довгострокову перспективу.

Література

1. Управління ризиками банків [Текст] : монографія у 2 томах. Т. 2: Управління ринковими ризиками та ризиками системних характеристик / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – 299 с.